

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNE İLİŞKİN YETERLİK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Cevdet EPÇAÇAN¹

Veysel OKÇU²

ÖZET

Sınıf yönetiminin içeriğinin beş boyutu bulunmaktadır. Bunlar; sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program, süre kullanımı, sınıfta öğrencilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemelerine ilişkin etkinliklerdir (Başar, 2005, 7-8; Çelik, 2003, 8; Aşoğlu, 2008, 11; Gündüz, 2004, 20; Öntürk, 2006, 586). Bu boyutlar esas alınarak hazırlanmış olan anket yoluyla ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin bir değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Bu amaçla betimsel ara tırma yönteminden yararlanılmış ve nicel veri toplama araçlarından ankete başvurulmuştur. Anket maddeleriyle, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, hizmet yılı, okutulan sınıf düzeyi, göre yapılan okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre, mezun olunan bölüm, sınıf yönetimine ilişkin hizmet içi eğitim semineri alma durumu ve sınıflardaki öğrenci mevcudu gibi bağımsız değişkenlere göre değişimlerine bakılmaya çalışılmıştır. Hazırlanmış olan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin demografik özellikleri hakkında bilgi elde etmeyi amaçlayan sorular; ikinci bölümde 5'li likert tipinde düzenlenen 74 tane anket maddesine yer verilmiştir. Anket, maddelerinin kapsam geçerliliğini sağlamak üzere uzman görüşlerine başvurulmuş, gelen eleştiriler doğrultusunda ankette gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ara tırma için Siirt ili merkez okullarında çalışan tüm öğretmenler evren olarak alınmıştır. Ara tırma verilerinin daha güvenilir bir biçimde elde edilmesi amacıyla örneklem alma yoluna gidilmeyip çalışılan evreni "kendisini örnekleyen evren olarak kabul edilmiştir. Anketin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla 338 öğretmeninden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda anketin cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur. Elde edilen anket verileri SPSS paket programında, betimsel istatistikler, tek yönlü varyans analizi, ilişkili gruplar t testi yoluyla analiz edilmiştir. Ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması 4.02 yani "Çok İyi Zaman Yaparım" düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ortaöğretim, Eğitim Yönetimi, Sınıf Yönetimi.

¹ Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, cepcacan@mynet.com

² Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, veyselokcu56@gmail.com.

ABSTRACT

There are dimensions of class management. These are: physical conditions of class, plan-program, use of duration, organization of relations in the class and activities linked to organizations of behaviours (Ba ar, 2005, 7-8, Çelik, 2003,8; A ao lu, 2008, 11; Gündüz, 2004, 20; entürk, 2006,586). It was aimed to make an evaluation related to primary school teachers' class management skills through a questionnaire which was prepared by taking these dimensions into account. For this purpose, descriptive research method and questionnaire, quantities data collecting tool, were utilized. We tried to investigate the factors effecting teachers' such as, sex, length of service, level of teaching class, receiving in service training or not, socio-economic environment of school, and number of students in the class. Prepared questionnaire has two parts. In the first part, questions examining individual demographic properties of teacher and in the second part questionnaire having 74 items, in the form of likert type-5 scale were used. Experts' critics were taken in to account and essential changes were maintained to provide scope of items of questionnaire. All teachers working in schools, located in centre of Siirt, were included to the study. We did not use receiving sample method to obtain research data in a more reliable way, study area was accepted as 'area surrounding itself' instead. The study was conducted with 338 teachers to state validity and reliability of questionnaire. As a result of cronbach alpha co efficiency of scale was found as 0.92. Obtained data were analyzed with SPSS packet program, descriptive statistics, one way-variance analysis, unrelated group t-test. Arithmetic mean was found as 4.02 for primary school teachers, in other words, it was noticed in the level of 'I do usually'.

Keywords: Middle School, Education Management, Classroom Management.

Giriş

Bilgi toplumunda insanlar sürekli ö renmek zorunda olmalarından dolayı, okulun asıl i levi iyi ve do ru eyler veya çok ey ö retmek de il, bireyin "ö renme kapasitesini geli tirmek" olmalıdır (Özden, 1999, 83). Okullar, ö rencilerin sahip oldukları ilgileri, yetenekleri ve bir bütün olarak potansiyeli ortaya çıkarabildikleri ve geli tirebildikleri ölçüde ö rencilerin çok yönlü geli imine hizmet edebilir (Dönmez, 2004, 61). Okulların amacı, ö rencileri ilgi ve yetenekleri do rultusunda ça da bir birey olarak yeti tirerek, toplumsal yapıya uyum sa lamalarına yardım etmektir. 21. yüzyılın ö retmeni birey ve toplumun ya am ko ullarını geli tirmek ve zenginle tirmek ile temel insani de erleri genç ku aklara aktarmak ve geli tirmek gibi çok yönlü sorumluluklara sahip olmayı gerektirmektedir (Gökçe, 2003, 70). E itimin etkilili i; dersin içerik ve sunumunun, ö rencinin ö renme ihtiyacını kar ılayabilmesine ba lıdır. Ö rencilere ö renme profiline en uygun ö renme olanaklarını sunmak ve o do rultuda yönlendirmek, bilgi toplumunun ö retmenlerini bekleyen en önemli görevdir (Özden, 1999, 101-102). Ö renme-ö retme sürecinin ba arılı bir ekilde uygulanabilmesi için sınıf düzenini kurmak gerekir. Bu da iyi bir sınıf yönetimi

ile mümkündür. Bu nedenle etkili bir okul ve sınıf yönetiminin var olması gereklili i kaçınılmazdır (Terzi, 2002, 1).

Ö retmenin mesle ini sevmesi, yaptığı ı i ten doyum elde etmesi, sınıfını yönetmedeki ba arısına ba lıdır (Bayrak, 1998, 202). Sınıfı iyi yönetmek, ba arılı bir ö retmen olmak için ilk adım olarak kabul edilmekle birlikte sınıf yönetiminde ba arılı olanlar genellikle iyi ö retmen özellikleri ta ıdıkları (Demirel 2000, 202), sınıf yönetimi becerileri yetersiz olan ö retmenlerin ise büyük olasılıkla ö retim faaliyetlerinde fazla ba arılı olamadıkları (Turan, 2004, 3) ifade edilmektedir. E itim kurumları belirlenen amaçlar do rultusunda nitelikli insan gücünün yeti tirilmesinde e itim örgütleri ve e itim yönetimi dizgesinin ilk basama ı olan sınıfların yönetimi stratejik bir öneme sahiptir. Sınıfların etkili yönetimi; bireylerin bireysel ve toplumsal ki ilik özelliklerinin sa lıklı geli imi ve kendilerini gerçekleştirme açısından oldu u kadar, toplumun uzun erimde tüm kurumlarıyla varlı ını sürdürmesi açısından da önem ta ımaktadır (Boyacı, 2007, 636). Sınıf yönetimi ö retim etkinliklerinin etkili ve verimli olması için gerekli ko ulların olu turulmasını sa layan tüm etkinlik ve düzenlemelerle ilgilenir. Etkili sınıf yönetimi ö retimin niteli ini artırırken, etkili ö retimde sınıf yönetimini kolayla tırır (Erden, 2008, 20). çerik olarak sınıf yönetimi, sınıfta ö renmeye uygun bir ortamın olu turulması, fiziksel düzenlemeleri, ö retimin akı ı ve zamanın yönetimi, sınıf ortamında ili kilerin belirli kurallar çerçevesinde belirlenmesi, ileti imin düzenlenmesi, motivasyon sa lanması ve davranı a ili kin düzenlemeleri bünyesinde bulundurmaktadır (Karip, 2005, 1). Sınıf yönetimi, sınıfta pozitif bir atmosfer olu turma ve düzenin sa lanmasının ötesinde, ö rencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerini ve potansiyellerini ortaya çıkarmasını içermektedir (Turan, 2004, 2). E itimde kaliteli insan gücünün yeti mesini sa layacak en önemli ö e ö retmen oldu undan (Ünal, 1997, s.4), ö rencilerin nitelikli davranı lar göstermesi de, do rudan do ruya ö retmenin gösterece i nitelikli davranı larla ilgilidir (Gökçe, 2003, s.68). Çünkü ö retmen bilgi, beceri ve tutumlarıyla ö rencilerin e itim-ö retim görevini yürütürken, davranı ları ile de onları etkilemektedir. Bu bakımdan ö retmenin davranı ları sınıf yönetiminin esasını olu turmaktadır. Ö retmenin ki ili inin tüm özellikleri,

sınıftaki öğrenciyi etkilemekte, onun kişiliğine göre şekillenmesini sağlamaktadır (Bayrak, 1998, 202).

Sınıf yönetiminin içeriğinin beş boyutu bulunmaktadır. Bunlar; sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program, süre kullanımı, sınıfta öğrencilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemelerine ilişkin etkinliklerdir (Başar, 2005, 7-8; Çelik, 2003, 8; Aşoğlu, 2008, 11; Gündüz, 2004, 20; Şentürk, 2006, 586).

Sınıf yönetimi etkinliklerinin birinci boyutunu, sınıf ortamının fiziksel düzenine ilişkin olanlar oluşturur. Sınıf ortamının genişliği, sınıf alanının çeşitli etkinliklerin yapımı için bölümlenmesi, ısı, ışık, renkler, temizlik, estetik, akustik, eğitimel araçlar, öğrenci sayısı, öğrenci gruplanması, oturma düzeni, bunların baccalarıdır (Başar, 2005, 7). Fiziksel ortamın doğası ve organizasyonu davranış üzerinde doğrudan etkilidir. Bu nedenle, eğitim etkinliklerinin oluşturulduğu alanın öğrencilerin fizyolojik ihtiyaçlarına ve öğrenim etkinliklerine uygun olması gerekir (Korkmaz, 2000, 100). Öğrencilerin sınıf ortamında öğrenbilmeleri, okula, derslere karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve öğrenim hedeflerine ulaşarak başarılı olabilmeleri için her şeyden önce olumlu bir sınıf ortamının oluşturulması gerekir (Erden, 2008, 15). Davranış değiştirme sürecinin gerçekleştirildiği yer olan sınıf ortamı, günün koşulları ve araştırma bulguları ışığında araç-gereçler, kaynaklar, eğitimler, teknoloji, sanatsal ve estetik boyutları göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir (Tutkun, 2006, 241).

Sınıf yönetiminin ikinci boyutunu plan-program etkinlikleri oluşturur. Amaçlar esas alınarak, ünitelendirilmiş yıllık, günlük planların yapılması, kaynakların belirlenip dağılımının sağlanması, değerlendirme süreçlerinin belirlenmesi, araç-gereç sağlama, yöntem seçme, öğrenci özelliklerini belirleme, gelişimlerini izleme ve değerlendirme, öğrenci katılımını sağlama ile ilgili düzenlemelerdir (Başar, 2005, 17). Başarılı bir planlama, eğitim etkinliklerinin verimliliğini ve etkililiğini artırır (Aydın, 2008, 66). Bu nedenle eğitim alanında belirlenen hedeflere ulaşabilmek, okulların üretim birimleri olan sınıflarda çalışan öğretmenlerin planlama konusunda yeterli olmalarını gerektirmektedir (Baloğlu, 1998, 732). Öğretim etkinliğini en iyi şekilde gerçekleştirmek için ilk olarak yapılması gereken ayrıntılı bir plan yapmaktır (Celep, 2002, 111). Eğitim-öğretim

etkinlikleri, genellikle sınıf ortamında olmaktadır. Sınıf ortamının niteliği, öğrenme-öğrenme süreçlerini büyük ölçüde etkilemektedir (Yaşar, 1997, 174). Öğrencinin öğrenmesi büyük ölçüde, öğrenme olayının sistemli olarak yapıldığı sınıf ortamı içinde iyileştirilebilir (Jenkins, 1998, 19; Okçu, 2006, 15).

Sınıf yönetiminin üçüncü boyutu, zaman yönetimine ilişkin etkinliklerdir. Etkili öğrenim, öğrenmeye ayrılan zamanın çoklu ve etkili kullanımına bağlıdır. Sınıf içinde geçirilen zamanın çeşitli etkinliklere harcanması, sıkıcılığın önlenmesi, öğrencinin zamanın çoğunu okulda-sınıfta geçirmesinin sağlanması, devamsızlığın ve okuldan ayrılmaların önlenmesi bu boyut içinde görülebilir (Başar, 2005, 17). Boyacı (2007)'nin yaptığı araştırmaya göre, zaman yönetimine ilişkin öğretmenlerin üçte ikisinin zamanı etkin bir şekilde yönetemediklerini belirtmektedirler. Dolayısıyla öğrenme-öğrenme sürecinde zaman yönetimi, sınıf yönetiminin en stratejik öğelerinden birisidir (Boyacı, 2007, 644). Öğretimin etkililiği ders süresinin öğretmen tarafından kullanılma biçimi ile ilgilidir. Öğrenci öğrenme ile ilgili ne kadar çok zaman harcarsa ve ne kadar az akademik olmayan işlerle uğraşırsa o kadar çok öğrenmekte ve daha az olumsuz davranış göstermektedir (Cruickshank ve diğ. 1995; Akt. Erden, 2008, 17). Sınıfta zaman kullanımını etkileyen değişkenleri kontrol etmek ve var olan zamanı etkili ve verimli kullanmak öğretmenin sorumluluğundadır (McLeod ve diğ., 2003; Akt. Öntürk, 2006, 586). Sınıfta ders süresinin verimli biçimde kullanılmesi, öğretmenin en önemli mesleki sorumluluk ve yeterlik göstergesidir (Aydın, 2008, 111).

Sınıf yönetiminin dördüncü boyutunu ilikleyen düzenlemeleri oluşturur. Sınıf kurallarının belirlenip öğrencilere benimsetilmesi, sınıf yaşamının kolaylaştırılmasına yönelik öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ilişkilerinde düzenlemeleri, özellikle, bir sonraki boyut olan davranışları da şekillendirici etkinliklerdir (Başar, 2005, 7). Celep (2008)'e göre sınıf düzeninde ve öğrenme durumlarının etkililiğinde sınıf içi ilişkiler dokusu önemli bir yer tutmakta ve öğretmen bu yapıyı ne kadar sağlıklı oluşturursa, öğrenme gücü ve öğretimin amaca ulaşma derecesi de o oranda artmaktadır (Celep, 2008, 65). Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki iletişim özellikleri, iletişim-öğretim etkinliklerinin amaçlarının gerçekleştirilme düzeyini doğrudan etkilemektedir (Kırmak ve Altınkurt, 2006, 228).

Ö retmenlerin sınıflarda etkili ö retim yapmaları onların sınıflarda etkili bir ileti im sürecini gerçekle tirmelerine ba lıdır. Bunun içinde ö retmenlerin empatik olmaları, ö rencilere gereksinimlerini ve dü üncelerini ifade edebilecekleri ve ele tiri yapabilecekleri özgür bir ortam sa lamaları gerekmektedir (Boyacı, 2007, 637 Sınıf, ö rencilerin demokrasiyi ve demokrasi kültürünü ya ayarak ö rendikleri ortam olmalıdır. Ç a da toplum demokratik bilince sahip insanların demokratik kurallarla yönetilmesi sonucu gerçekleşir. Demokratik de erler, okul ve sınıf yönetiminde olması gereken yerini almalı ve katılımcı bir yönetim anlayı ı sergilenmelidir. Yöneten ve yönetilenler e itim-ö retim ortamında "olmazsa olmaz" kuralları birlikte belirlemeli, uymayanlara uygulanacak yaptırımlar birlikte saptamalı ve tavizsiz olarak uygulamalıdır (Arabacı, 2005, 21). Sınıf içinde ö renme takımları olu turarak ö renci merkezli bir ö retme-ö renme sürecinin ya ama geçirilmesinin ba arılması, aynı zamanda ileti im engellerinin olmadığı, üyelerinin birbirlerine sevgi, saygı ve hoş görü ile yakla tı ı, güven ve dürüstlük duygusunun hakim oldu u bir okul ve daha uzun vadede de bu özellikleri ta ıyan bireylerin olu turdu u bir toplum olabilme yolunu açacaktır (Bayrak ve Eri ti, 2006, 215).

Be inci boyut, davranı düzenlemelerinden olu ur. Sınıf ortamının istenen davranı ı sa layabilir hale getirilmesi, sınıf ikliminin olu turulması, sorunların, ortaya çıkmadan önce tahmin edilmesi yoluyla istenmeyen davranı ların önlenmesi, sınıf kurallarına uyulmasının sa lanması, yapılmı olan istenmeyen davranı ların de i tirilmesi bu boyuta ili kindir (Ba ar, 2005, 7). Bu nedenle etkili bir davranı yönetimi, uygun davranı ların olu masını ve kalıcılı ını sa layan ve uygun olmayan davranı ların olu masına fırsat tanımayan ö retme-ö renme ortamlarının hazırlanmasını gerektirir (Sadık, 2006, 2). Olası istenmeyen davranı ları önlemek için ö retmene dü en birincil görev, ö renme etkinliklerini her ö rencinin kendine özgü özelliklerini göz önüne alıp, kendi içinde pozitif de i imine ve geli imine katkıda bulunacak ekilde hazırlamak ve her bir ö renciyi derse katmaktır (Türnüklü, 1999, 34). Ö retmenin, davranı yönetimi ile ilgili de i ik ilke ve yakla ımları bilmesi, sınıf yönetimindeki uygulamaların zenginle mesine yardımcı olacaktır (Bayrak, 1998, 202). Ö rencinin sınıf

ortamında gösterdiği her davranışı sorun davranışı olarak görmek yanlıştır. Öğrenciler, öğretim süreci içinde istenilen davranışları sergiledikleri gibi, bazen istenmeyen davranışlarda sergileyebilirler. İstenmeyen davranışların olumsuzluk derecesi davranıştan davranışa göre farklılık gösterir (Çelik, 2003, 171). Etkili bir sınıf yönetiminin görüldüğü sınıflarda öğretmenlerin başarıya çıkmak zorunda kaldıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını en aza indirdikleri ve öğretmenlerin sorun davranışları ortaya çıkmadan önce tahmin etme ve önlem alma yoluyla gerçekleştirdiklerini ve bunun sonucunda ise, öğrencilerin sınıf etkinliklerine katılımını artırdığını ve istenmeyen davranışların ortaya çıkma olasılığını da düşürdüğünü (Brophy ve Evertson 1976; Akt. Türnüklü, 2000, 142) ifade edilmektedir. Öğretmene eğitim ortamlarında iyi bir organizatör olmak ve belirtilen stratejilerin belli sıraya göre etkili biçimde uygulamak durumundadır. Öğretmenler istenmeyen davranışlarla baş etmeyi genellikle deneme-yanılma yoluyla öğrendiklerini, sınıf yönetimindeki başarısızlıklarının nedenini ise hizmet öncesinde belli düzeyde bir eğitim almamalarına bağlılamaları bu tür eğitimlerin gereklilik ve önemini arttırmaktadır (Merrett ve Wheldall 1993; Akt. Sadık, 2006, 12). Çabada sınıf yönetimi yaklaşımları, öğrencinin kendi davranışlarını kontrol etmesini ya da öğrencinin öz disiplin geliştirebileceği ve bu doğrultuda kendini gerçekleştirebileceği bir sınıf ortamının oluşturulmasına ilişkin ilke, kural ve süreçlerin sağlanmasını öngörmektedir (Boyacı, 2007, 637).

Atıcı (2002)'ya göre öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda, okul davranış politikasının yokluğu ya da yetersizliği, rehberlik araştırma merkezi gibi eğitim kurumlarından yeterince yararlanamama ve davranış yönetimi konusunda hizmet içi eğitim olanaklarının olmamasından dolayı bu alanda sorun yaşanmaktadır. Türkiye'de sınıf yönetimi dersinin yükseköğretimde öğretmen yetiştirme programlarında yer alması bu alandaki araştırmaların artmasını sağlamakla birlikte öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin yeterlik düzeyleri ile ilgili araştırmaların az olması dikkat çekmektedir. Bu bağlamda ortaöğretim kurumlarında görev yapan tüm öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin yeterlik düzeylerinin belirlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu amaçla betimsel araştırma yönteminden yararlanılmış ve nicel veri toplama araçlarından ankete

ba vurulmu tur. Anket maddeleriyle, ö retmenlerin sınıf yönetimi becerilerine ili kin yeterlik düzeyleriyle ilgili görü lerinin cinsiyet, hizmet yılı, okutulan sınıf düzeyi, görev yapılan okulun bulundu u sosyo-ekonomik çevre, mezun olunan bölüm, sınıf yönetimine ili kin hizmet içi e itim semineri alma durumu ve sınıflardaki ö renci mevcudu gibi ba ımsız de i kenlere göre de i ip de i medi ine bakılmaya çalı lımı tur. Anket iki bölümden olu maktadır. Birinci bölümde ö retmenlerin demografik özellikleri hakkında bilgi elde etmeyi amaçlayan sorular; ikinci bölümde 5’li likert tipinde düzenlenmi 74 tane anket maddesine yer verilmi tir. Ankette “Hiç Yapmam”, “Çok Az Yaparım”, “Ara Sıra Yaparım”, “Ço u Zaman Yaparım”, “Her Zaman Yaparım” ekinde derecelendirilen maddeler sırasıyla 1, 2, 3, 4, 5 ekinde puanlandırılmı tur. Ayrıca her bir madde için elde edilen aritmetik ortalama, ö retmenlerin her maddeye katılma düzeyi 1.00- 1.80: “Hiç Yapmam”, 1.81- 2.60: Çok Az Yaparım”, 2.61- 3.40: “Ara Sıra Yaparım”, 3.41- 4.20: “Ço u Zaman Yaparım”, 4.21- 5.00: “Her Zaman Yaparım” olarak de erlendirilmi tir. Hazırlanmı olan anket maddelerin dilinin anla ılırlı nı test etmek için 3 sınıf ö retmenine okutulmu tur. Ardından kapsam geçerlili ini sa lamak üzere uzman görü lerine ba vurulmu , gelen ele tiriler do rultusunda ankette gerekli düzenlemeler yapılmı tur. Ara tırma için Siirt ili merkez okullarında çalı an tüm ö retmenler evren olarak alınmı tur. Ara tırma verilerinin daha güvenilir bir biçimde elde edilmesi amacıyla örneklem alma yoluna gidilmeyip çalı ma evreni “kendisini örnekleyen evren”(Çilenti, 1991, 167) olarak kabul edilmi tir. Anketin geçerlik ve güvenilirli ini belirlemek amacıyla 338 ö retmenden yararlanılmı tur. Yapılan analizler sonucunda anketin cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmu tur. Elde edilen anket verileri SPSS paket programında, betimsel istatistikler, tek yönlü varyans analizi, ili kisiz gruplar t testi yoluyla analiz edilmi tir. Analiz sonuçlarıyla, a a ıdaki bulgular elde edilmi tir.

Bulgular

Bu ara tırmada ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü lerinden alınan verilerin analizinde sınıf yönetiminin alt boyutları ölçüt alınmı tur.

Ortaö retim bran ö retmenleri plan –program etkinlikleri boyutundaki sorulara 4.14 puan ile “ço u zaman yaparım” düzeyinde yanıtlamı lardır. Sınıf içi ili kilerin düzenlenmesine ili kin etkinlikler boyutundaki sorulara 4.30 puan ile “Her zaman yaparım” düzeyinde yanıt vermi lerdir. Sınıf ortamının düzenlenmesine ili kin etkinlikler boyutundaki sorulara 4.18 puan ile “ço u zaman yaparım” düzeyinde cevap vermi lerdir. Zaman yönetimine ili kin etkinlikler boyutundaki soruları 4.17 puan ile “ço u zaman yaparım” düzeyinde yanıtlamı lardır. Davranı düzenlemelerine ili kin etkinlikler boyutundaki sorulara ise 3.63 puanla “ço u zaman yaparım” düzeyinde yanıt vermi lerdir.

Analiz sonuçlarıyla, ortaö retim ö retmenlerini sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında sınıf yönetiminin her be boyutu bakımından cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadı ı saptanmı tır (Ek-2).

Analiz sonuçlarıyla, ortaö retim ö retmenlerini sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında sınıf yönetiminin “sınıf içi ili kilerin düzenlenmesine ili kin etkinlikler” ve “sınıf ortamının düzenlenmesine ili kin etkinlikler” boyutlarında yönetici ve ö retmenlerin görü leri arasında yöneticilerin lehine anlamlı farklılık oldu u saptanmı tır. Ancak di er üç boyut bakımından yönetici ve ö retmen görü leri arasında anlamlı farklılık olmadı ı saptanmı tır (Ek-3).

Analiz sonuçlarıyla, ortaö retim ö retmenlerini sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında sınıf yönetiminin her be boyutu bakımından sınıf yönetimi konusunda yapılmı hizmet içi e itim seminerlerine katılma durumuna göre anlamlı farklılık olmadı ı saptanmı tır (Ek-4).

Analiz sonuçlarıyla “sınıf içi ili kilerin düzenlenmesine ili kin etkinlikler” boyutunda ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimindeki yeterliliklerine ili kin görü leri arasında bran lara göre anlamlı bir farklılık ($p=0,03<0,05$) oldu u saptanmı tır. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık oldu unu saptamak için Post- Hoc Tukey HSD Testine ba vurulmu ve tabloda da görüldü ü üzere, spor ve sanat bilimleri bran ındaki ö retmenler ile sosyal bilimler bran ındaki ö retmenlerin görü leri arasında spor ve sanat bilimleri bran ındaki ö retmenlerin lehine anlamlı farklılık oldu u saptanmı tır.

Ayrıca “sınıf ortamının düzenlenmesine ili kin etkinlikler” boyutunda ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimindeki yeterliliklerine ili kin görü leri arasında bran lara göre anlamlı bir farklılık ($p=0,02<0,05$) oldu u saptanmı tır. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık oldu unu saptamak için Post- Hoc Tukey HSD Testine ba vurulmu ve tabloda da görüldü ü üzere, spor ve sanat bilimleri bran ındaki ö retmenler ile sosyal bilimler ve fen bilimleri bran ındaki ö retmenlerin görü leri arasında spor ve sanat bilimleri bran ındaki ö retmenlerin lehine anlamlı farklılık oldu u saptanmı tır.

Sınıf yönetiminin kalan di er üç boyutu açısından ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında bran lara göre anlamlı farklılık olmadı ı saptanmı tır (Ek-5).

Sınıf yönetiminin her be boyutu açısından ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında görev yapılan lise türüne göre anlamlı farklılık olmadı ı - tabloda da görüldü ü üzere- saptanmı tır (Ek-6).

Sınıf yönetiminin her be boyutu açısından ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında hizmet yılına göre anlamlı farklılık olmadı ı - tabloda da görüldü ü üzere- saptanmı tır(Ek-7).

Analiz sonuçlarıyla “sınıf içi ili kilerin düzenlenmesine ili kin etkinlikler” boyutunda ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimindeki yeterliliklerine ili kin görü leri arasında sınıflardaki ö renci mevcudu de i kenine göre anlamlı bir farklılık ($p=0,03<0,05$) oldu u saptanmı tır. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık oldu unu saptamak için Post- Hoc Tukey HSD Testine ba vurulmu ve tabloda da görüldü ü üzere, ö renci mevcudu 20 – 25 arası olanlar ile 36 – 40 arasında olan ö retmenlerin görü leri arasında ö renci mevcudu 20 – 25 arasında olan ö retmenlerin lehine anlamlı farklılık oldu u saptanmı tır. Ayrıca “sınıf ortamının düzenlenmesine ili kin etkinlikler” boyutunda ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimindeki yeterliliklerine ili kin görü leri arasında sınıflardaki ö renci mevcudu de i kenine göre anlamlı bir farklılık ($p=0,01<0,05$) oldu u saptanmı tır. Hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılık oldu unu saptamak için Post- Hoc Tukey HSD Testine ba vurulmu ve tabloda da görüldü ü üzere, ö renci mevcudu 20 – 25 arası olanlar ile 36 – 40 arasında olan

ö retmenlerin görü leri arasında ö renci mevcudu 20 – 25 arasında olan ö retmenlerin lehine anlamlı farklılık oldu u saptanmı tır. Sınıf yönetiminin kalan di er üç boyutu açısından ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında sınıflardaki ö renci mevcudu de i kenine göre anlamlı farklılık olmadı ı saptanmı tır (Ek-8).

Sınıf yönetiminin her be boyutu açısından ortaö retim ö retmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ili kin görü leri arasında okulun bulundu u sosyo-ekonomik çevre düzeyine göre anlamlı farklılık olmadı ı - tabloda da görüldü ü üzere- saptanmı tır (Ek-9).

Sonuç ve Öneriler

Ekteki tabloda görüldü ü üzere, ö retmenler sınıf yönetimini sa lamaya ili kin etkinlikleri büyük bir ço unlukla “ço u zaman yaparım” düzeyinde, bazı etkinlikleri “her zaman yaparım düzeyinde, bazılarını da “ara sıra yaparım” düzeyinde gerçekle tirdiklerini belirtmi lerdir. Ortaö retim bran ö retmenleri plan –program etkinlikleri boyutundaki sorulara 4.14 puan ile “ço u zaman yaparım” düzeyinde yanıtlamı lardır. Sınıf içi ili kilerin düzenlenmesine ili kin etkinlikler boyutundaki sorulara 4.30 puan ile “Her zaman yaparım” düzeyinde yanıt vermi lerdir. Sınıf ortamının düzenlenmesine ili kin etkinlikler boyutundaki sorulara 4.18 puan ile “ço u zaman yaparım” düzeyinde cevap vermi lerdir. Zaman yönetimine ili kin etkinlikler boyutundaki soruları 4.17 puan ile “ço u zaman yaparım” düzeyinde yanıtlamı lardır. Davranı düzenlemelerine ili kin etkinlikler boyutundaki sorulara ise 3.63 puanla “ço u zaman yaparım” düzeyinde yanıt vermi lerdir. Bu bulgulardan hareketle ortaö retim bran ö retmenlerinin sınıf yönetiminin sa lanmasında en çok davranı düzenlemelerine ili kin etkinlikler konusunda zorlandıkları söylenebilir. Nitekim Karaka ’ın (2005) ve ahin (2005) yapmı oldukları ara tırmada, ö retmenlerin sınıfta istenmeyen davranı larla ba a çıkmak için en çok "Birebir konu urum", "Ö renciye davranı ndan dolayı üzüldü üümü söylerim", "Sınıf kurallarını hatırlatırım", "Ailesiyle görü ürüm", "Sorumluluk veririm", ve "Ö renciyi sözsüz uyarırım" ba a çıkma yöntemlerini kullandıkları tespit edilmi tir. Paksoy (2006) ve Yıldız

(2006)yapımı oldukları ara tırmalarda ö retmenlerin sınıfta istenmeyen davranı larla ba etmek için benzer etkinlikleri yüksek düzeyde i e ko tuklarını belirlemi lerdir. Balo lu'da (1998), yapımı oldu u ara tırmasında ilkö retim müfetti lerinin Türkiye'de ilkö retim kurumlarında görev yapan sınıf ö retmenlerinin genel olarak sınıf yönetimi ve sınıf yönetiminin planlanması boyutunda orta düzeyde yeterli bulduklarını belirlemi tir. Bu ara tırmada da ö retmenler sınıf içinde istenmeyen davranı ları önlemek için benzer etkinlikleri "ço u zaman yaparım" düzeyinde gerçekle tirdiklerini belirtmi lerdir. Yine bu ara tırma bulgularından hareketle ö retmenlerin davranı düzenlemelerinde zaman zaman disiplinler tutum takındıkları söylenebilir.

Anket maddelerindeki etkinliklerin yapılma düzeyine bakıldı nda ö retmenlerin büyük bir ço unlukla sınıf yönetimini sa lamada olumlu tutum ve davranı lar sergiledikleri, sınıf yönetiminde ö renciler açısından olumsuz olarak algılanabilecek tutumlardan kaçınmaya çalı tıkları söylenebilir. Güven ve Akda (2002) ise, yapımı oldukları ara tırmada ö retmenlerin genellikle ders yılı ba nda derslerine ili kin uyulması gereken kuralları açıkladıklarını; sınıfta düzeni bozan ö rencilere kar ı çok sert davrandıkları ve okul yönetimine bildirdiklerini; bir ö rencinin i ledi i suçtan dolayı tüm sınıfı cezalandırdıklarını; ö rencilerin konuya ilgisini artırmak için onları güdülemeye çalı tıklarını ve dersi dinlemeyen ö rencilere dü ük not verme e iliminde olduklarını belirlemi lerdir.

Anket maddelerinin analizinde cinsiyet, hizmet içi e itim seminerine katılma durumu, lise türü, hizmet yılı ve sosyo- ekonomik düzey ba ımsız de i kenlerine göre sınıf yönetiminin tüm boyutları açısından ortaö retim bran ö retmenlerinin görü leri arasında anlamlı bir farklılık çıkmadı ı görülmü tür. Bu ara tırmada ö retmen görü leri arasında anlamlı farklılık çıkmamasına kar ın, Erol (2006) çalı masında sınıf yönetimi açısından gerekli düzenlemeleri ve davranı ları yerine getirmede ve istenmeyen ö renci davranı ları ile ba etmede kullandıkları yöntemlerde, 40-49 ya grubundaki ö retmenlerin di er ya gruplarındaki ö retmenlere göre daha olumlu görü lere sahip olduklarını saptamı tır. Ö retmenlerin sınıf yönetimindeki yeterliliklerine ili kin görü leri arasında yapılan görev, bran ve ö renci mevcudu ba ımsız de i kenlerine göre

Öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, yapılan görev başlıklarına göre yönetici olan öğretmenler, sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesi ve sınıf ortamının fiziksel düzenlenmesine ilişkin etkinlikler boyutları açısından diğer öğretmenlerden kendilerini daha yeterli görmeleri, okuldaki yönetici vasıflarıyla bulunmaları ile açıklanabilir. Branşlara göre spor ve sanat bilimleri branşlarındaki öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda kendilerini sosyal bilimler ve fen bilimleri branşlarındaki öğretmenlerden daha yeterli görmeleri, spor ve sanat bilimleri öğretmenlerinin öğrencilerle daha fazla birincil etkinlikler kurma imkanına sahip olmalarıyla açıklanabilir. Üstün, Nural ve Değer (2005) yaptıkları araştırmada, branşlarına göre, planlama etkinliklerinde fark olduğunu saptamışlardır. Öğrenci mevcudu başlıklarına göre öğrenci sayısı 25- 30 arasında olan öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesi ve sınıfın fiziksel ortamı boyutları açısından öğrenci mevcudu 36 – 40 arasında olan öğretmenlerden daha yeterli görmeleri bulgusu ile kalabalık sınıf ortamlarında sınıf içi etkinliklerin ve sınıfın fiziksel ortamının düzenlenmesi konusunda sıkıntılar doğduğunu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Öğretmenlerin sınıf yönetimini sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilmeleri için hem mesleki kuruluşlar hem sosyal çevre hem de ailelerle işbirliğine gitmelidir. Sınıfta istenmeyen davranışları önleyici etkinlikler öğretmen ve okul yönetimi tarafından birlikte düzenlenmelidir. Öğrenme zamanını etkili biçimde kullanabilmek için ders etkinlikleri, öğrencilerin öğrenme özellikleri ve derse ilgi düzeyleri dikkate alınarak planlanmalıdır. Sağlıklı bir sınıf yönetimi için mümkün olduğunca kalabalık sınıf ortamlarının oluşturulmasından kaçınılmalıdır. Ancak ülkemizin bugünkü koşulları düşünüldüğünde bu yöndeki yapılanmanın Türkiye'nin her yeri için mümkün olmayacağı söylenebilir. Sınıflardaki fiziksel ortam, öğrencilerin öğrenme ve ilgi düzeyleri dikkate alınarak yeniden düzenlenebilir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sınıf yönetimine ilişkin hizmet içi eğitim kursları düzenlenmeli, hizmet içi eğitim kursları düzenlenirken, öğretmenlerin görüş ve beklentileri dikkate alınarak ve öğretmenlerin daha çok katılabileceği biçimde

planlanarak yapılmalıdır. Hizmet öncesi eğitimde sınıf yönetimi dersinin uygulamalı olarak gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Kaynakça

- ALIOĞLU, E.(2008), “Sınıf Yönetimi ile İlgili Genel Olgular”. Sınıf Yönetimi. Ed. Zeki KAYA, (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- ARABACI, . B. (2005), Öğretim- Öğrenme Sürecine Öğrencilerin Katılımı ve Demokrasi, Çağdaş Eğitim Dergisi, yıl 30, Sayı 316, s.13-19.
- ATICI, M. (2002), "Öğrenci istenmeyen Davranışlarıyla Baş Etmede Türk ve İngiliz Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntemlerin Karşılaştırılması", *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Sayı: 29, s. 9-26.
- AYDIN, A. (1998), Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı yayıncılık.
- AYDIN, A. (2008), Sınıf Yönetimi. Ankara: Pegem A Yayınları.
- BALIOĞLU, N. (1998), Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimindeki Planlama Yeterlikleri Hakkında İlköğretim Müfettişlerinin Görüşleri, VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Cilt 2, S.731-738.
- BAĞAR, H. (2005), Sınıf Yönetimi. (12. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- BAYRAK, C. (1998), “Okul ve Sınıf Yönetimde Yeni Yaklaşımlar”. Eğitim Bilimlerinde Yenilikler. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1016.
- BAYRAK, C. ve ERGİT, B. (2006), “Sınıfta Grup Etkileşimi”, Sınıf Yönetimi. Ed. Zeki Kaya (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- BOYACI, A. (2007), Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı Temelli Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri, VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu, 27-29 Nisan 2007 Eskişehir, Ankara: Nobel Yayın No:1165.
- BROPHY, J. ve EVERTSON, C. M. (1976), Learning From Teaching: A Developmental Perspective. Boston: Allyn and Bacon, Inc. 1976, s.52
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ener, (2004), Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- CELEP, C. (2002), Sınıf Yönetimi ve Disiplini. Ankara:Anı Yayıncılık.

- CELEP, C. (2008), Sınıf Yönetiminde Kuram ve Uygulama. (3. Baskı). Ankara: Pegem A-Akademi Yayınları.
- CRU CKSHANK, R.D., BA NER, D.& METCCALF, K.Q.(1995). The Act of Teaching. New York:McGraw, Hill, nc.
- ÇEL K, V. (2003), Sınıf Yönetimi. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Da ıtım.
- DEM REL, Ö. (2000), Planlamadan Uygulamaya Ö retme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DÖNMEZ, B. (2004), “Sistem Olarak Sınıf ve Sınıfın Ö renme klimi”. Sınıf Yönetimi. Ed. Mehmet i man ve Selahattin ve Turan. (Birinci Basım). Ankara: PegemA-Ö reti Yayınları.
- ERDEN, M.(2008), Sınıf Yönetimi. Ankara: Arkada Yayınları.
- EROL Z. (2006). Sınıf Ö retmenlerinin Sınıf Yönetimi Uygulamalarına li kin Görü leri, Yayımlanmamı , Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÖKÇE, E. (2003), “Geli mi Ülkelerde Sınıf Ö retmeni Yeti tirme Uygulamaları”. E itimde Yansımalar:VII-Ça da E itim Sistemlerinde Ö retmen Yeti tirme-Ulusal Yayınları: 8.
- GÜNDÜZ, H. B. (2004),“E itim Okul ve Sınıf Yönetimi”. Sınıf Yönetimi. Ed.: . ule ERÇET N ve M. Ça atay ÖZDEM R. (Birinci Baskı). Ankara: Asil Yayın Da ıtım.
- GÜVEN, S. ve AKDA M. (2002), “ İkö retim kinci Kademe Ö retmenlerinin Sınıf Yönetimi Etkinliklerine li kin Ö renci Algıları”. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Sayı 29, ss.69-80.
- İ İK, H. (2004), “Ö renme Ortamlarının Fiziksel Düzeni”. Sınıf Yönetimi. Ed.:Mehmet i man ve Selahattin Turan. (Birinci Basım). Ankara: PegemA-Ö reti Yayınları.
- JENK NS, L. (1998), “Deming İlkelerini Uygulayarak” Sınıflarda Ö renmenin yile tirilmesi”. (Birinci Basım). Çeviren: Gönül Yenersoy. stanbul: Rota Yayınları.
- KALAYCI, .(Editör) (2005), SPSS Uygulamalı Çok De i kenli statistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Da ıtım.

- KARAKA , B.N. (2005), İkö retim Birinci Kademe Ö rencilerinde Gözlenen stenmeyen Davranı lar Ve Ö retmenlerin Bunlarla Ba a Çıkma Yöntemleri, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- KAR P, E. (2005), Sınıf Yönetimi. Ed: Emin Karip, (5. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- KARSLI, M. D. (2004),“Sınıfta Ö renme Zamanının Yönetimi”. Sınıf Yönetimi. Ed.:Mehmet i man ve Selahattin Turan. (Birinci Basım). Ankara: PegemA-Ö reti Yayınları.
- KORKMAZ, A. (2000), “Sınıf Organizasyonu”. Sınıf Yönetimi. Ed: Leyla Küçükahmet. Ankara: Nobel Yayınları.
- MCLEOD, J., F SHER, J., & HOOVER, G. (2003). The Key Elements of Classroom Management:Managing Time and Space, Student Behavior, and Instructional Strategies. Association for Supervision and Curriculum Development Alexandria, Virginia USA.
- MERRETT, F. ve WHELDALL, K. (1993), "How Do Teachers Learn To Management Classroom Behaviour? A Study Of Teachers' Opinions About Their nitial Training With Special Reference To Classroom Behaviour Management", Educational Studies, C. 19, S. 1, ss. 91-106.
- OKÇU, V. (2006), İkö retim Okulu Yönetici ve Ö retmenlerinin Toplam Kalite Yönetimine li kin Yönelimleri, Anadolu Üniversitesi E itim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Eski ehir.
- OKÇU,V. (2008),“E itimde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanması””, Milli E itim Dergisi, yıl 37, Sayı 179, ss.283-292.
- ÖZDEN, Y. (1999), E itimde Dönü üm Yeni De erler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- PAKSOY, B. (2006), Ö rencilerin Sapkın Davranı Düzeyleri ve Bu Davranı lara Ö retmenlerin Yakla ımları (Van li Örne i), Yayımlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SADIK, F. (2006), Ö rencilerin stenmeyen Davranı ları ve Bu Davranı larla Ba Edilme Stratejilerinin Ö retmen, Ö renci ve Veli Görü lerine Göre ncelenmesi ve Güvengen Disiplin Modeli Temele Alınarak Uygulanan

E itim Programının Ö retmenlerin Ba Etme Stratejilerine Etkisi, Yayınlanmamı Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

AH N, O. (2005), Bolu li Merkez lçe lkö retim Okulları, 1. Kademe 5. Sınıf Ö rencilerinin Gösterdikleri stenmeyen Davranı ların Görülme Derecesi, Bu Davranı lara Kar ı Ö retmenlerin Kullandıkları Çözüm Stratejilerine li kin Ö retmen Ve Ö renci Görü leri, Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant zzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ENTÜRK, H. (2006), "Ö retmen Adaylarının Uygulama Liselerindeki Rehber Ö retmenlerin Kullandıkları Sınıf Yönetimi Modellerine li kin Algıları", E itim Yönetimi Dergisi, yıl 12, Sayı 48, ss.585-603.

M EK, Y. ve ALTINKURT, Y. (2006), Genel Lise Ö retmenlerinin Sınıf Yönetimi Çerçevesinde leti im Özelliklerinin Belirlenmesi. XV. Ulusal E itim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri. Mu la Üniversitesi E itim Fakültesi.

TERZ , A. R. (2002), "Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Ö retmen Davranı ları", Milli E itim Dergisi, Sayı 155-156.

TURAN, S. (2004), Sınıf Yönetimi. Ed.:Mehmet i man ve Selahattin Turan. (Birinci Basım). Ankara: PegemA-Ö reti Yay.156, s.15.

TUTKUN, Ö. F. (2006), "Sınıf Düzeni". Sınıf Yönetimi. Ed.:Zeki Kaya (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.

ÜSTÜN A., NURAL E. ve DE ER . (2005), Ortaö retim Ö retmenlerinin Sınıfta Zaman Yönetimine li kin Görü lerinin De erlendirilmesi:Trabzon li Örne i. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Haziran.

YILDIZ, B. (2006), Sınıf Ö retmenlerinin stenmeyen Davranı larında Kullandıkları Önleyici Yakla ımlar ve Bu Yakla ımların Etkilili ine li kin Ö retmen ve Ö renci Görü leri, Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant zzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER:**Ek-1 Tablo-1 Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Yeterlik Düzeyleri Anketinin Betimsel İstatistik Analiz Sonucu**

SINIF YÖNETİMİ MADELER	Hiç Yapmam		Çok Az Yaparım		Ara Sıra Yaparım		Çoğu Zaman Yaparım		Her Zaman Yaparım		Aritmetik Ortalama ve Karşıladığı Değer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	X	Değer
A-PLAN-PROGRAM ETKİNLİKLERİ												
1. Öğretim programının öngördüğü öğrenci merkezli planlama yapar ve etkinlikler uygularım.	1	0.3	17	0.5	50	0.18	201	59.5	69	20.4	3,94	ÇZY
2. Planlamada öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundururum.	0	0	10	0.3	36	10.7	174	51.5	118	34.9	4,18	ÇZY
3. Konuyu öğrencilere daha iyi anlatabilmek, somut hale getirebilmek için hedef ve davranışlara uygun araç-gereç, materyalleri seçer ve hazırlarım.	1	0.3	12	3.6	65	19.2	142	42.0	118	34.9	4,07	ÇZY
4. Öğrencinin gelişim özelliklerine katkı sağlayacak etkinlikleri seçer ve ders planında yer almasını sağlarım.	3	0.9	10	3.0	64	18.9	167	49.4	94	27.8	4,00	ÇZY
5. Ders planındaki kazanımlara yönelik öğrenme-öğretme etkinliklerini düzenlerim.	0	0	6	1.8	48	14.2	164	48.5	120	35.5	4,17	ÇZY
6. Ders planındaki kazanımlara uygun değerlendirme biçimini seçerim.	0	0	4	1.8	44	13.0	155	45.9	133	39.3	4,22	HZY
7. Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendiririm.	0	0	4	1.2	24	7.1	120	35.5	190	56.2	4,46	HZY
8. Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar veririm.	0	0	2	0.6	18	5.3	123	36.4	195	57.7	4,51	HZY
9. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun yaşantılar düzenlerim.	3	0.9	7	2.1	60	17.8	157	46.4	111	32.8	4,08	ÇZY
10. Öğrencilerin değişik öğrenme tarzları olduğunu bilir, buna uygun yöntem ve teknikler belirlerim.	0	0	11	3.3	56	16.6	176	52.1	95	28.1	4,05	ÇZY
11. Öğrencilerin gerçekçi ve yüksek başarı beklentisi içinde olmalarını sağlarım.	5	1.5	12	3.6	54	16.0	150	44.4	117	34.6	4,07	ÇZY
12. Özel eğitime muhtaç öğrencilere uygun öğretim yöntem ve tekniklerini uygularım.	7	2.1	37	10.9	75	22.2	131	38.8	88	26.0	3,75	ÇZY
13. Öğrencileri dersin amaçlarından haberdar ederek, bütün öğrencilerin etkinliklere katılımını sağlarım.	0	0	7	2.1	32	9.5	139	41.1	160	47.3	4,33	HZY
B-SINIF İÇİ İLİŞKİLERİN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN ETKİNLİKLER												
14. Sınıf kurallarını belirlerken öğrencilerin görüşlerini dikkate alarak birlikte karar veririm.	4	1.2	9	2.7	36	10.7	147	43.5	142	42.0	4,22	HZY
15. Dersin kesilmesine ve engellenmesine karşı önleyici tedbirler alırım.	3	0.9	3	0.9	26	7.7	140	41.4	166	49.1	4,36	HZY
16. Öğrenciler ders ve sınıftaki davranışlarına ilişkin kendilerinden neler beklendiğini bilir.	0	0	8	2.4	32	9.5	152	45.0	146	43.2	4,28	HZY
17. Sınıfta dostça fakat öğrenme merkezli bir hava vardır.	0	0	7	2.1	18	5.3	132	39.1	181	53.6	4,43	HZY
18. Cinsiyet gözetmeksizin herkese eşit söz hakkı verir ve gereken ilgiyi gösteririm.	4	1.2	0	0	19	5.6	78	23.1	237	70.1	4,60	HZY
19. Öğrencilere kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olacak demokratik ortamlar sağlarım.	0	0	2	0.6	25	7.4	108	32.0	203	60.1	4,51	HZY
20. Sınıfta istenen davranışı oluşturu ve pekiştirici olumlu bir hava oluşturmaya çalışırım.	0	0	0	0	18	5.3	145	42.9	175	51.8	4,45	HZY
21. Öğrencilere açık ve anlaşılır	0	0	0	0	24	7.1	134	39.6	180	53.3	4,45	HZY

açıklamalar yapar ve yönergeler veririm.													
22. Öğrencilerin düzeyine uygun sözel ve beden dilini etkili biçimde kullanım (jest, mimikler, el, kol hareketleri vb.)	0	0	6	1.8	22	6.5	131	38.8	179	53.0	4,42	HZY	
23. Öğrencileri etkin biçimde dinler, onlardan gelecek soru ve yanıtlara duyarlı davranırım.	0	0	5	1.5	15	4.4	134	39.6	184	54.4	4,47	HZY	
24. Ses tonumu etkili biçimde kullanarak sağlıklı öğrenme ortamını oluştururum.	0	0	5	1.5	23	6.8	137	40.5	173	51.2	4,41	HZY	
25. Öğrencilerin hem ders dışı etkinliklerinde hem de kişisel problemleriyle ilgilenmede duyarlı davranışlar sergilerim.	0	0	6	1.8	32	9.5	151	44.7	149	44.1	4,30	HZY	
26. Sınıf içinde etkili iletişimi sağlarım (öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci vs.).	0	0	8	2.4	26	7.7	150	44.4	154	45.6	4,32	HZY	
27. Öğretim sürecinde tüm öğrencilerle ve gruplarla etkili iletişim için uygun ortamlar sağlarım.	0	0	8	2.4	32	9.5	175	51.8	123	36.4	4,21	HZY	
28. Okul yöneticileri, meslektaşlar, veliler ve diğer okul personeli ile kolayca iletişim kurarım.	0	0	8	2.4	42	12.4	149	44.1	139	41.1	4,23	HZY	
29. Öğrencileri duruma uygun bireysel veya grup (takım) çalışmasına özendiririm.	0	0	16	4.7	56	16.6	151	44.7	115	34.0	4,07	ÇZY	
30. Öğrencilerin derse karşı ilgisini çeker, güdüler ve bunların sürekliliğini sağlarım.	4	1.2	9	2.7	33	9.8	154	45.6	138	40.8	4,22	HZY	
31. Uygulamalı derslerde fiziksel kazaları engellemek amacıyla gerekli önlemleri alırım.	11	3.3	24	7.1	53	15.7	120	35.5	130	38.5	3,98	ÇZY	
32. Öğrencilerin eğitimi için mesleki kuruluşlarla ve sosyal çevre ile işbirliği yaparım.	16	4.7	35	10.4	76	22.5	118	34.9	93	27.5	3,70	ÇZY	
C-SINIF ORTAMININ FİZİKSEL DÜZENİNE İLİŞKİN ETKİNLİKLER													
33. Sınıfın oturma düzenini, bütün sınıfın birbirini ve tahtayı görebilmesine imkan verecek şekilde düzenlerim.	7	2.1	15	4.4	38	11.2	133	39.3	145	42.9	4,16	ÇZY	
34. Sınıfın oturma düzenini çeşitli etkinlikler için değişikliklere izin verebilecek şekilde düzenlerim.	10	3.0	14	4.1	40	11.8	146	43.2	128	37.9	4,08	ÇZY	
35. Sınıfın oturma düzenini öğrencilerin isteklerini de göz önüne alarak düzenlerim.	14	4.1	14	4.1	38	11.2	152	45.0	120	35.5	4,03	ÇZY	
36. Öğrencilerin sınıf içinde oturma düzenlerini öğrenme ortamına uygun olarak düzenlerim.	7	2.1	7	7.1	37	10.9	143	42.3	144	42.6	4,21	HZY	
37. Öğrencilere sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir öğrenme ortamını sağlar ve sürdürmeye çalışırım.	3	0.9	6	1.8	25	7.4	133	39.3	171	50.6	4,36	HZY	
38. İstenmeyen davranış gösteren öğrencileri, birbirlerinden uzak mesafelerde oturmasını sağlarım	0	0	13	3.9	39	11.5	130	38.5	156	46.2	4,26	HZY	
39. Dersin öncesinde, öğrencilerin gereksinim duyacağı ders araç- gereç ve öğretim materyallerinin temiz, bakımlı ve kullanıma hazır olmasıyla ilgilenirim.	5	1.5	9	2.7	45	13.3	149	44.1	130	38.5	4,15	ÇZY	
40. Sınıfın fiziki koşullarını (ısısı, ışığı, aydınlanması, rengi vb.) öğrencilere ve olumlu bir sınıf atmosferine uygun olacak şekilde okul yöneticileri ile işbirliği içerisinde belirlerim.	6	1.8	9	2.7	42	12.4	159	47.0	122	36.1	4,13	ÇZY	
41. Sınıf içerisinde güdültü kirliliğine neden olabilecek önlemleri zamanında alırım.	0	0	14	4.2	25	7.4	155	45.9	144	42.6	4,26	HZY	
D-ZAMAN YÖNETİMİNE İLİŞKİN ETKİNLİKLER													

42.	Sınıfta öğretim için ayrılan zamanın ders dışı etkinliklerle engellenmemesi için önceden önlem alırım.	7	2.1	0	0	36	10.7	160	47.3	135	39.9	4,23	HZY
43.	Derse zamanında girer, zamanında çıkarım.	0	0	9	2.7	15	4.4	122	36.1	192	56.8	4,46	HZY
44.	Ders zamanını nasıl kullanılabileceğini planlarım.	9	2.7	12	3.6	27	8.0	130	38.5	160	47.3	4,24	HZY
45.	Sınıfın içinde zamanın kullanımı ile ilgili planlamaları öğrencilerle birlikte yaparım.	17	5.0	24	7.1	49	14.5	133	39.3	115	34.0	3,90	ÇZY
46.	Sınıfta öğretim için ayrılan zamanın ders dışı etkinliklerle engellenmemesi için önceden önlem alırım.	8	2.4	9	2.7	45	13.3	136	40.2	140	41.4	4,15	ÇZY
47.	Sınıfın içinde zamanın kullanımı ile ilgili planlamaları öğrencilerle birlikte yaparım.	13	3.8	21	6.2	65	19.2	122	36.1	117	34.6	3,91	ÇZY
48.	Öğrencilerin derste sıkılmalarını sağlar, zamanı verimli kullanırım.	7	2.1	12	3.6	32	9.5	155	45.9	132	39.1	4,16	ÇZY
49.	Öğrencilerin derse karşı ilgisini çeker, güdüler ve bunların sürekliliğini sağlarım.	4	1.2	6	1.8	37	10.9	146	43.2	145	42.9	4,24	HZY
50.	Ders zamanını planlanan şekilde uygulamaya önem veririm.	4	1.2	5	1.5	34	10.1	156	46.2	139	41.1	4,24	HZY
E-DAVRANIŞ DÜZENLEMELERİNE İLİŞKİN ETKİNLİKLER													
51.	Öğrencileri çeşitli özelliklerine göre (aile yapısı, eğitim ve sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleriyle) tanımaya çalışırım.	14	4.1	11	3.3	46	13.6	108	32.0	159	47.0	4,14	ÇZY
52.	Öğrenciler arasında kesinlikle ayırım yapmam.	37	10.9	14	4.1	51	15.1	74	21.9	162	47.9	3,91	ÇZY
53.	Sınıf düzenini bozucu davranışlara karşı çok sert davranırım.	38	11.2	39	11.5	83	24.6	93	27.5	85	25.1	3,43	ÇZY
54.	Sınıf düzenini bozucu davranışlara karşı hoşgörülü davranırım.	102	30.2	53	15.7	86	25.4	56	16.6	41	12.1	2,64	ASY
55.	Sınıf düzenini bozucu davranışlara karşı ilgisiz davranırım.	40	11.8	45	13.3	50	14.8	45	13.3	158	46.7	3,69	ÇZY
56.	Sınıfta bir öğrencinin istenilmeyen davranışından dolayı tüm sınıfı cezalandırırım.	54	16.0	48	14.2	54	16.0	46	13.6	136	40.2	3,47	ÇZY
57.	Öğrencilerin istenilmeyen davranışları hakkında geri bildirimde bulunurum.	57	16.9	37	10.9	63	18.6	106	31.4	75	22.2	3,31	ASY
58.	Sınıf düzenini bozan öğrencileri öncelikle okul yönetimine bildiririm.	71	21.0	99	29.3	71	21.0	56	16.6	41	12.1	2,69	ASY
59.	Sınıfta disiplin problemleri ortaya çıkmadan önce önlemeye çalışırım.	26	7.7	13	3.8	61	18.0	132	39.1	106	31.4	3,82	ÇZY
60.	İstenmeyen bir davranış karşısında önce sözel olmayan (beden dilini kullanarak vs.) davranış yönetim stratejilerini uygularım.	20	5.9	23	6.8	57	16.9	120	35.5	118	34.9	3,86	ÇZY
61.	Sınıfta istenilmeyen bir davranış karşısında öncelikle sorun davranışın kaynağını araştırırım.	11	3.3	18	5.3	47	13.9	140	41.4	122	36.1	4,01	ÇZY
62.	Sınıfta sorun fazla rahatsız edici değilse, hemen olup bitiyorsa, genellikle görmezden gelirim.	15	4.4	24	7.1	67	19.8	147	43.5	85	25.1	3,77	ÇZY
63.	İstenmeyen davranışa dersin yapısı veya işleniş neden oluyorsa, bu durumda derste birtakım değişikliklere ve yeniliklere yer veririm.	9	2.7	14	4.1	50	14.8	151	44.7	114	33.7	4,02	ÇZY
64.	Öğrencilerin istenilmeyen davranışları kalıcı ve süreklilik arz ediyorsa bu durumda okul yönetimi, rehberlik servisi ve ailelerle ilişki kurarım.	11	3.3	14	4.1	51	15.1	143	42.3	119	35.2	4,02	ÇZY
65.	İstenilmeyen davranışları sergileyen öğrenci, yapmış olduğu davranışın istenmezliğinden haberdar değil ise bu durumda öğrenciyi sınıfın dışında görüşmeye davet ederim.	17	5.0	13	3.8	66	19.5	131	38.8	111	32.8	3,90	ÇZY

66.	İstenilmeyen davranışlar için öğrencilere belirlenen yaptırımları kararlı ve tutarlı bir şekilde uyguladım.	46	13.6	19	5.6	51	15.1	119	35.2	103	30.5	3,63	ÇZY
67.	İstenilmeyen davranışları gösteren öğrencilere düşük not vererek cezalandırdım.	40	11.8	64	18.9	59	17.5	45	13.3	130	38.5	3,47	ÇZY
68.	İstenilmeyen davranışları gösteren öğrencilere karşı fiziksel ceza (dayak) vermekten çekinmem.	40	11.8	63	18.6	60	17.8	55	16.3	120	35.5	3,44	ÇZY
69.	İstenilmeyen davranışlara karşı bir ceza verilecekse özellikle II. tip ceza (hoşa giden bir uyarıcıyı ortamdaki çekme) vermeyi tercih ederim.	39	11.5	24	7.1	73	21.6	123	36.4	79	23.4	3,52	ÇZY
70.	İstenilmeyen davranışa yönelen öğrencinin öğrenme sürecinde sorumluluk almasını sağladım.	45	13.3	23	6.8	65	19.2	104	30.8	101	29.9	3,57	ÇZY
71.	Sürekli istenilmeyen davranışlarda bulunan öğrencilere karşı fiziksel ceza verilmesine karşı değilim.	94	27.8	87	25.7	57	16.9	36	10.7	64	18.9	2,67	ASY
72.	Öğrencileri istenen davranışa yönlendirmenin yolu öğretmenin örnek olması, anlayışlı ve destekleyici davranmasıdır.	14	4.1	13	3.8	57	16.9	107	31.7	147	43.5	4,06	ÇZY
73.	Sınıfta öğrencileri istenilen davranışlara inandırır, bu davranışları çağrıştıracı ve güçlendirici etkinlikler yaparım.	7	2.1	12	3.6	59	17.5	128	37.9	132	39.1	4,08	ÇZY
74.	Öğrencilerin her türlü kişisel problemleriyle ilgilenir ve onlara sağlıklı rehberlik hizmeti sunarım.	6	1.8	18	5.3	64	18.9	128	37.9	122	36.1	4,01	ÇZY

Ek-2 Tablo-2 Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar t Testi Sonucu

Gruplar	N	%	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	F	t	Serbestlik Derecesi	p
PLNPRG.E	Bay	244	72.2	4,13	,50	1,63	336	,66
	Bayan	94	27.8	4,16	,40			
SNFİLŞK	Bay	244	72.2	4,29	,50	12,81	336	,89
	Bayan	94	27.8	4,30	,32			
SNFORTAM	Bay	244	72.2	4,19	,57	1,18	336	,59
	Bayan	94	27.8	4,16	,47			
ZMNYÖNT	Bay	244	72.2	4,17	,59	,89	336	,75
	Bayan	94	27.8	4,18	,46			
DVRNŞDZN	Bay	244	72.2	3,63	,45	1,68	336	,92
	Bayan	94	27.8	3,63	,47			

Ek-3 Tablo-3 Göreve Göre Bağımsız Gruplar t Testi Sonucu

Gruplar		N	%	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	F	t	Serbestlik Derecesi	p
PLNPRG.E	Yönetici	53	15.7	4,22	,50	,43	1,19	336	,23
	Öğretmen	285	84.3	4,13	,47				
SNFİİLŞK	Yönetici	53	15.7	4,43	,44	,07	2,33	336	,02
	Öğretmen	285	84.3	4,27	,46				
SNFORTAM	Yönetici	53	15.7	4,30	,44	1,80	1,99	336	,05
	Öğretmen	285	84.3	4,16	,56				
ZMNYÖNT	Yönetici	53	15.7	4,24	,49	,45	1,05	336	,29
	Öğretmen	285	84.3	4,16	,56				
DVRNŞDZN	Yönetici	53	15.7	3,62	,47	,16	-,11	336	,90
	Öğretmen	285	84.3	3,63	,45				

Ek- 4 Tablo- 4 Hizmet İçi Eğitim Seminerine Katılma Durumuna Göre Bağımsız Gruplar t Testi Sonucu

Gruplar		N	%	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	F	t	Serbestlik Derecesi	p
PLNPRG.E	Evet	88	26.0	4,17	,55	3,30	,67	336	,50
	Hayır	250	74.0	4,13	,44				
SNFİİLŞK	Evet	88	26.0	4,30	,48	,14	,00	336	,99
	Hayır	250	74.0	4,30	,45				
SNFORTAM	Evet	88	26.0	4,18	,59	,01	,00	336	,99
	Hayır	250	74.0	4,18	,53				
ZMNYÖNT	Evet	88	26.0	4,20	,59	,00	,56	336	,57
	Hayır	250	74.0	4,16	,54				
DVRNŞDZN	Evet	88	26.0	3,67	,43	,76	1,02	336	,30
	Hayır	250	74.0	3,62	,46				

Ek-5 Tablo- 5 Branşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	Farkın Kaynağı TUKEY	P
PLNPRG.E	Gruplar arası	,73	2	,365	1,591		
	Gruplar içi	76,93	335	,230			
	Toplam	77,66	337				
SNFİİLŞK	Gruplar arası	1,51	2	,757	3,564	,02	Spor Ve Sanat Bilimleri - Sosyal Bilimler
	Gruplar içi	71,16	335	,212			
	Toplam	72,67	337				
SNFORTAM	Gruplar arası	2,00	2	1,001	3,410	,03	Spor Ve Sanat Bilimleri - Sosyal Bilimler
	Gruplar içi	98,38	335				
	Toplam	100,38	337	,294			
ZMNYÖNT	Gruplar arası	1,07	2	,539	1,744	,17	Spor Ve Sanat Bilimleri - Fen Bilimler
	Gruplar içi	103,49	335	,309			
	Toplam	104,57	337				
	Gruplar arası	,22	2	,111	,527	,59	
	Gruplar içi	70,71	335	,211			
	Toplam	70,94	337				

Ek-6Tablo- 6 Lise Türüne Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	
PLNPRG.E	Gruplar arası	,49	3	,16	,71	,54
	Gruplar içi	77,16	334	,23		
	Toplam	77,66	337			
SNFIILŞK	Gruplar arası	,05	3	,01	,07	,97
	Gruplar içi	72,62	334	,21		
	Toplam	72,67	337			
SNFORTAM	Gruplar arası	,72	3	,24	,80	,49
	Gruplar içi	99,66	334	,29		
	Toplam	100,38	337			
ZMNYÖNT	Gruplar arası	,3	3	,11	,36	,78
	Gruplar içi	104,23	334	,31		
	Toplam	104,57	337			
DVRNŞDZN	Gruplar arası	,28	3	,09	,45	,71
	Gruplar içi	70,65	334	,212		
	Toplam	70,94	337			

Ek-7 Tablo- 7 Hizmet Yılına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	
PLNPRG.E	Gruplar arası	,80	4	,20	,87	,48
	Gruplar içi	76,85	333	,23		
	Toplam	77,66	337			
SNFIILŞK	Gruplar arası	1,03	4	,25	1,20	,31
	Gruplar içi	71,64	333	,21		
	Toplam	72,67	337			
SNFORTAM	Gruplar arası	,26	4	,06	,21	,92
	Gruplar içi	100,12	333	,30		
	Toplam	100,38	337			
ZMNYÖNT	Gruplar arası	,76	4	,19	,61	,65
	Gruplar içi	103,80	333	,31		
	Toplam	104,57	337			
DVRNŞDZN	Gruplar arası	,73	4	,18	,86	,48
	Gruplar içi	70,20	333	,21		
	Toplam	70,94	337			

Ek-8 Tablo- 8 Öğrenci Mevcuduna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	Farkın Kaynağı TUKEY	P
PLNPRG.E	Gruplar arası	1,857	4	,464	2,039		
	Gruplar içi	75,806	333	,228			
	Toplam	77,662	337				
SNFİİLŞK	Gruplar arası	2,496	4	,624	2,961	20-25 ile 36-40	,03
	Gruplar içi	70,181	333	,211			
	Toplam	72,677	337				
SNFORTAM	Gruplar arası	3,607	4	,902	3,103	20-25 ile 36-40	,01
	Gruplar içi	96,782	333	,291			
	Toplam	100,389	337				
ZMNYÖNT	Gruplar arası	2,061	4	,515	1,674		
	Gruplar içi	102,511	333	,308			
	Toplam	104,572	337				
DVRNŞDZN	Gruplar arası	1,356	4	,339	1,622		
	Gruplar içi	69,584	333	,209			
	Toplam	70,940	337				

Ek-9 Tablo- 9 Sosyo- Ekonomik Düzeye Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
PLNPRG.E	Gruplar arası	,008	2	,00	,018
	Gruplar içi	77,65	335	,23	
	Toplam	77,66	337		
SNFİİLŞK	Gruplar arası	,01	2	,01	,044
	Gruplar içi	72,65	335	,21	
	Toplam	72,67	337		
SNFORTAM	Gruplar arası	,00	2	,003	,009
	Gruplar içi	100,38	335	,30	
	Toplam	100,38	337		
ZMNYÖNT	Gruplar arası	,06	2	,03	,102
	Gruplar içi	104,50	335	,31	
	Toplam	104,57	337		
DVRNŞDZN	Gruplar arası	,33	2	,16	,786
	Gruplar içi	70,60	335		
	Toplam	70,94	337		